

Кількісно-якісні словосполучення як одиниці синтаксичного рівня утворюються на основі синтагматичних процесів модифікаційного типу, що передбачають розширення, розгортання, редукцію або згортання (конденсацію, еліптизацію) структури похідної одиниці, мають певний зміст, який є поєднуючою ланкою між формальною стороною та функціональними характеристиками. Виявлення універсальних концептів кількості / якості можуть розглядатись як найменш “проблемні” з погляду на адекватність при перекладі. Труднощі перекладу КЯС пов’язані з розбіжностями в граматичній структурі (порядку конститuentів, комбінаториці) даних одиниць в англійській та українській мовах, особливостями двох мовних картин світу, відмінностями у членуванні дійсності за допомогою номінативних елементів різних мов.

SUMMARY

The article deals with the syntactic peculiarities of the English quantitative-qualitative word groups in the traditional, logico-oriented, analogous, actual and functional aspects. Their grammatical structure, cognitive features and the role in making utterances are analyzed, the basic ways of their translation are found out.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Шевченко И. С. Герменевтический аспект перевода как вторичной метакоммуникации // Вісник ХНУ. – 2003. - № 609. – С.7 – 11.
2. Кабанова С.В. Выражения кількісно-якісних відношень синтаксичними структурами англійської мови: Дис. . канд. філол. наук. – Харків, 1997. - 170 с. – Машинопис.
3. Перебийніс В.І. Системні та функціональні характеристики мовних одиниць // Вісник ХНУ. –2004. - № 635. – С. 138 –141.
4. Алексеева І.О. Англійські частки з позицій п’яти аспектів синтаксису // Мовні і концептуальні картини світу. – Київ: Логос, 1999. – С. 93 –98.
5. Приходько А.Н. Синтаксис естественного языка в фокусе когнитивно-дискурсивной парадигмы // Вісник ХНУ. – 2003. - № 609. – С.84 –89.
6. Morokhovska E.J. Fundamentals of English Grammar. – Kyiv: Vyšča Škola, 1993. – 472p.
7. Левицкий А. Э. Особенности функционирования номинативных языковых единиц в структуре английского высказывания // Вісник Київського державного лінгвістичного університету. - 1998. – Вип. 6. – С.3 – 14.
8. Вихованець І.Р. Граматика української мови. Синтаксис. – К.: Либідь, 1993. – 368 с.
9. Шевченко И.С. Становление когнитивно-коммуникативной парадигмы в лингвистике// Вісник ХНУ. – 2004. - № 635.- С.202 – 205.
10. Herbert R. Clark. Using Language. - Cambridge: Cambridge University Press, 1996. – 432p.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Auel J.M. The Valley of Horses. – Toronto, New York: Bantan Books, 1985. – 544p.
2. Cronin A.J. The Citadel. – М.: Higher School Publishing House, 1966. - 515 p.
3. Dreiser T. Jennie Gerhardt. – М.: Progress Publishers, 1972. – 360 p.
4. Maugham W.S. Cakes and Ale. – London: Penguin Books, 1989. – 208 p.
5. Snow C.P. The Masters. – Harmondsworth: Penguin Books, 1977. – 320 p.

НЕОЛОГІЗМИ: СПОСОБИ УТВОРЕННЯ ТА ПЕРЕКЛАДУ (на матеріалі концепту «Вибори» німецькою мовою)

О.М. Білоус

У статті досліджується вплив політичних подій на збагачення лексики німецької мови, виділяються аспекти, які пов’язані із походженням запозичень, аспекти, що стосуються значення новоутворень та їхній переклад українською мовою.

Створення нових слів зумовлене потребою суспільства розкрити нові поняття, які виникають у результаті розвитку науки, техніки, культури, тобто екстралінгвістичних чинників. Аналіз неологізмів та спостереження за інноваційними процесами свідчать, що кількісні зміни в словниковому складі спричинили і якісні зміни в шляхах,

способах і засобах збагачення, які зумовлені власне лінгвістичними чинниками розвитку лексичного складу мови [1, 21].

В останні десятиріччя відбуваються кількісні та якісні зміни внаслідок впливу мовних і позамовних чинників. До *мовних чинників належать*, насамперед, розширення можливостей точнішого відображення об'єктивної реальності, прагнення до подолання номінативної недостатності та до уніфікації мовних засобів, прагнення носіїв мови поповнити, поглибити й розширити уявлення про предмет або явище, деталізувати поняття, ознаки завдяки розмежуванню смислових і функціональних відтінків. Варто зазначити сучасну тенденцію до зміни розчленованого найменування нерозчленованим, яка активно підтримується прагненням до створення інтернаціональних термінів. Наприклад, *der Manager*, замість „*kaufmännischer Leiter*“ [2, 5].

Окрім зазначених вище лінгвістичних, виникнення сучасних неологізмів зумовлене *екстралінгвістичними чинниками*. Зокрема:

політико-економічні зміни (акцент робиться на тому, що саме відбувається у період політико-економічних змін у лексичних інноваціях і який вигляд має загальна характеристика цього відображення у мовах). Нова лексика, яка співвідноситься з політичним та економічним життям, становить найбільшу соціофункціональну групу інновацій останніх десятиліть.

Отже, сучасний етап розвитку людства характеризується безпрецедентним зростанням і розширенням суспільно-політичних, економічних, наукових і культурних зв'язків між народами, а це сприяє значному збільшенню обсягу інформації і зростанню темпів міжнародного обміну нею завдяки перекладу, що й становить *актуальність* нашого дослідження [3;4;5;6]. Останнім часом все частіше з'являються нові поняття в таких важливих сферах життя, як політика, інформаційні технології, економіка тощо. Нові поняття потребують термінів та дефініцій, що зумовлює виникнення великої кількості слів-неологізмів, які позначають нові та актуальні явища [7, 357]. *Об'єктом* дослідження виступають неологізми німецької мови, пов'язані з концептом «Вибори». *Предметом* є різновиди неологізмів і проблеми їхнього перекладу (на матеріалі нової лексики, що з'явилася під час виборів у німецькій мові). *Завданням* слугує аналіз виникнення та перекладу неологізмів на матеріалі німецьких періодичних видань.

На відміну від okazіональних утворень, неологізми використовуються в мовному узусі, але вважаються мовцями новими словами та мають відповідне стилістичне маркування.

Неологізм (від гр. *neos* – новий і *logos* – слово, поняття) – слово або мовний зворот, створені для позначення нового предмета чи вираження нового поняття. Кожне нове слово, що постає у мові, спочатку являє собою неологізм, а набувши широкого вжитку, входить в активний словниковий склад мови, перестає бути неологізмом. Отже, неологізм – категорія історична. Крім *неологізмів загально мовних*, виділяються *неологізми індивідуальні*, створені авторами окремих літературних творів з певною стилістичною метою. Це *неологізми стилістичні*, вони не входять до словникового складу мови, залишаючись у більшості випадків належністю окремого твору певного автора. Наприклад, *грононосна лавина, спів огнекрилий* (М.Рильський) [8, 151].

Оказіоналізм – слово, утворення за непродуктивною моделлю, яка вживана лише в умовах певного контексту. Наприклад, «...*повним ходом іде маршалізація країн, що потрапили в маршалівку*» [8, 165]. Часто okazіоналізм з'являється в мові як засіб мовної гри, жарту, каламбура: рос. *клеветон* (у Н.С.Лескова – результат каламбурного поєднання російських слів *клевета* та *фельетон*), рос. *первопечатник* (слово створене І.Ільфом та Є.Петровим навмисним спотворенням слова *первопечатник*).

Неологізми виникають для номінації певних предметів та концептів, наприклад, у сферах техніки, науки, політики або з метою *експресії* чи *персуасії* повідомлення (→

persuasiv – з метою будь-кого переконати), насамперед, у рекламних текстах” [7, 463]. Вони можуть утворюватися на ґрунті німецької мови або проникати в неї як запозичені слова.

До першої групи відносять семантичні неологізми (німецькі слова, які отримують нові значення, тобто неосемантизми) та німецькі кальковані лексичні одиниці.

Головна особливість лексики полягає у тому, що вона спрямована безпосередньо на екстралінгвістичну дійсність і реагує на все, що пов'язано з реаліями. У лексичному складі мови віддзеркалюються всі наші уявлення про будь-які явища екстралінгвістичної дійсності. В. Жайворонок указує на те, що семантична *деривація* (творення похідних слів від слова-основи) спочатку відбувається в індивідуальному вживанні, а вже потім найбільш „вдалі” утворення потрапляють до мовного узусу, оскільки вони стають *рекурентні* (здатні відтворюватися поза межами первісного контексту), потім функціонують як *окаціоналізми* і лише після цього входять у загальні мовні зв'язки, стають мовними фактами, а потім і фактами лексичної системи [1, 23].

Як зазначається, при перекладі буває важко знайти відповідні слова в іншій мові тому, що соціокультурні та історичні умови життя народу, мовою якого здійснюється переклад, не потребували певного слова [8, 118]. Це стосується, передусім, перекладу неологізмів.

Неологізми з мови оригіналу /МО/ можна передати мовою перекладу /МП/:

– **калькою**: семантичні запозичення або кальки є передачею автохтонними мовними засобами внутрішньої форми іншомовного слова або словосполучення, з урахуванням їхньої морфологічної структури, наприклад: англ. *Sales-Manager*, нім. *Verkaufsleiter*, укр. *менеджер з продажу*;

– **напівкалькою**: англ. *Full time Job*, нім. *Ganztagsarbeit*, укр. *робота на повний робочий день*;

– **транслітерацією**: англ. *Reality-Show*, нім. *Reality-Show*, укр. *реаліті-шоу*;

– **описово**: нім. *das Wahlspiel* – *гра, що нагадує процес голосування, коли вже вказано, за кого потрібно голосувати*.

Труднощі перекладу прагматичного значення слова часто зумовлені відсутністю прагматичного аспекту в словниковому визначенні, зокрема в словниках нових слів. Прагматичні компоненти значення слова кодують у загальноновживані характеристики контексту слова в його постійному вживанні, у той час, як значення нового слова вносить незвичність та свіжість у контекст його вживання.

Неологізмові притаманна багатогранна прагматика, оскільки на етапі породження нового слова його семантика супроводжується прагматичними параметрами його первинного контексту. Крім зазначених компонентів, прагматика нових слів кодує індивідуальний намір мовця, а також ефект “несподіваності” та “здивування”. Компонент “несподіваності” пов'язаний з прагматикою мовця, у той час, як компонент “здивування” спрямований на слухача, який виражає реакцію на новоутворення. Перед перекладачем стоїть проблема передачі цих компонентів. Вибираючи еквіваленти, йому слід ураховувати прагматичні особливості адресата, його професійний статус, вік, стать, етнічну належність, емоційне ставлення до висловлювання тощо.

Вагомий вплив на адекватну передачу прагматичного значення неологізму має особистість перекладача, його фаховий рівень, вікові характеристики тощо. Адекватній передачі прагматичного змісту сприяють фонові знання, які містять інформацію про культурний контекст та етномовний код мовця.

Процес перекладу прагматичного значення лексичних новоутворень передбачає взаємодію трьох типів компонента значення слова, який охоплює прагматичний компонент адресанта, адресата та перекладача. Прагматичного ефекту можна досягнути за умови взаємодії зазначених типів прагматичного значення [9, 235].

Розглянемо дещо детальніше переклад неологізмів, пов'язаних з концептом «Вибори».

Період 2004–2006 рр. можна назвати роками виборів, які відбулися в Україні (президентські, парламентські), Німеччині (парламентські), Італії (парламентські), Білорусі (президентські), США (вибори до конгресу) тощо. Така визначна подія, як вибори, не може не залишити відбиток: відбуваються зміни в політиці, у житті народу. Будь-які події, явища відображаються на лексичному складі мови. Вибори зазвичай поділяються на такі етапи: *передвиборча кампанія* (утворення нових партій, блоків, підготовка до виборів, агітація), *власне вибори* (процес проходження, порушення тощо) та *результати виборів* (нові імена, політичні зміни). Отже, наше дослідження нових лексичних одиниць матиме також таку структуру. На жаль, неможливо в рамках статті охопити аналіз усіх неологізмів та запропонувати контекст їхнього вжитку. Щодо аналізу конкретної лексичної одиниці, то він буде здійснюватись етимологічним і зіставним методами за наступною схемою: 1) різновид неологізму; 2) спосіб утворення; 3) розбір складових, можливі варіанти перекладу.

Слова *das Fernsehduell*, *die Wahlkampfhilfe*, *die Wahltechnologie* належать до новоутворень. Способом утворення цих іменників є словоскладання (абревіація): *das Fernsehen* (телебачення) + *das Duell* (дуель); *der Wahlkampf* (передвиборча боротьба) + *die Hilfe* (допомога, підтримка); *die Wahl* (вибори) + *die Technologie* (технологія); *die Wahlleitung* – *die Wahl* (вибори) + *die Leitung* (керівництво, управління, керівний орган). Варіантами перекладу цих неологізмів слугують кальки та напівкальки: *das Fernsehduell* – *телевізійна дуель*; *die Wahlkampfhilfe* – *підтримка в передвиборчій боротьбі*; *die Wahltechnologie* – *технологія виборів(виборча технологія)*; *die Wahlleitung* – *центральна виборча комісія (ЦБК)*, *die „Rosenrevolution“ in Georgien* – «Трояндова революція» у Грузії; *die „Orangefarbene Revolution“ in der Ukraine* – «Помаранчева революція в Україні»; *die „Tulpenrevolution“ in Kirgisien* – «Тюльпанова революція» в Киргизії, наприклад:

– *Das Fernsehduell zwischen den Präsidentschaftskandidaten hat Verdacht in der Ukraine erregt.* – До телевізійної дуелі в Україні між кандидатами на посаду президента поставилися з підозрою.

– *Juschtschenko kündigte in einem Interview mit der russischen Zeitung "Iswestija" an, ...die russische Wahlkampfhilfe für seinen Gegenkandidaten werde allerdings weiter eine Belastung bleiben: "Das ist eine ernsthafte Wunde für Millionen von Ukrainern. " Es werde mehr als einen Monat dauern, um das Verhältnis zu reparieren. ...– Ющенко повідомив в інтерв'ю російській газеті «Известия», ...що підтримка з боку Росії у передвиборчій боротьбі його опонента й надалі залишатиметься тягарем у стосунках: "Це серйозна рана для мільйонів українців". I потрібно буде більше місяця, щоб налагодити стосунки.*

– *...Der Sieger in den Fernsehduellen hat immer auch die Präsidentenwahl gewonnen. Manchmal – wie zum Beispiel 2000 – kann man nicht sagen, wer der Gewinner ist. Wahltechnologie in den USA – zwei plus zwei macht fünf. Das Ergebnis der US-Präsidentenwahl 2000 ist bis heute umstritten...– Переможець телевізійних дуелей також перемагав завжди і на президентських виборах. Але іноді, як це було 2000 року, важко назвати переможця. Технологією виборів у США є: два + два = п'ять. Результати ж президентських виборів 2000 року в США це й досі залишаються спірними.*

– *Nach Auszählung von rund 99 Prozent der Wahlzettel erhielt Juschtschenko 52,2 Prozent, teilte die zentrale Wahlleitung in Kiew mit.– Як повідомила центральна виборча комісія в Києві після перерахунку 99 процентів виборчих бюлетенів, Ющенко отримав 52,2 відсотка голосів.*

– *Russische Medien verglichen die Ereignisse in Kirgisien mit politischen Entwicklungen in anderen ehemaligen Sowjetstaaten: Nach der "Rosenrevolution" in*

Georgien Ende 2003 und der "Orangefarbenen Revolution" in der Ukraine Ende vergangenen Jahres habe in Kirgisien die "Tulpenrevolution" begonnen. – Російські ЗМІ порівняли події в Киргизії до політичного розвитку інших країн колишнього СРСР: після «Трояндової революції» у Грузії кінця 2003 року й «Помаранчевої революції» в Україні кінця минулого року почалася «Тюльпанова революція» у Киргизії.

До аналогічного роду новоутворень належать також: *der Kampagnenschmied* – *die Kampagne* (кампанія, у значенні передвиборча) + *der Schmied* (коваль) – організатор передвиборчої кампанії; *die Kanzlererhaltungspartei* – *der Kanzler* (канцлер) + *die Erhaltung* (у цьому разі підтримка, утримання) + *die Partei* (партія) – проканцлерська партія (партія підтримки канцлера); *die Nichtwählerpartei* – *nicht* + *die Wähler* (виборці) + *die Partei* (партія) – партія, яку не підтримують виборці; *der Präsidentschaftskandidat* – *die Präsidentschaft* (президентство) + *der Kandidat* (кандидат) – кандидат на президентство (у президенту); *das Wahlleistungsentgelt* – *die Wahlen* (вибори) + *das Leistungsentgelt* (спільна оплата) – спільне фінансування виборів; *die Wahlkampfmail* – *der Wahlkampf* (передвиборча боротьба) + *mail* (електронна пошта – пошта передвиборчої боротьби); *das Wahlbündnis* – *das Bündnis* (союз) + *die Wahlen* (вибори) – виборчий союз; *die Wohlfühlkoalition* – *die Koalition* (коаліція) + *sich wohl fühlen* (добре себе почувати) – успішна коаліція; *der Wählerwillen* – *der Willen* (воля) + *die Wähler* (виборці) – волевиявлення виборців; *die Wahlveranstaltung* – організація (проведення) виборів; *die Wahlbeobachterorganisation (ENEMO)* – організація спостерігачів за виборами; *das Schnellwahlverfahren* – швидкий перебіг виборів; *die Klageangekündigung gegen die Wahl* – повідомлення про скаргу щодо виборів; *die Neuwahl* – перевибори; *die Oppositionsbewegung* – опозиційний рух; *der Oppositionschef* – лідер опозиції; *die Wahlfälschungsmaschine* – механізм фальсифікації виборів; *die Präsidentenstichwahl* – повторні президентські вибори; *die Wahlleiterkündigungsausspruchslegitimationsrichtlinie* – директива щодо визнання законності рішень голови виборчої комісії; *der Wahlsieger* – переможець виборів (від *der Wahlsieg* – перемога на виборах); *der Wahlverlierer* – той, хто зазнав поразки на виборах.

Слова *der Power-Wahlkampf* та *der Pole-Position-Politiker* утворені словоскладанням за американською “слово-ланцюжок” моделлю словотвору. За класифікацією неологізмів – це семантичні неологізми. Іменники складаються із англійських та німецьких слів : *power* – (1) сила, міць; (2) потужність; (3) продуктивність; (10) дієдатність [10, 151], *der Wahlkampf* – передвиборча боротьба; *pole* – (10) полюс; (11) цілковита протилежність [10, 139], *position/die Position* – позиція, *der Politiker* – політик. Ці “слово-ланцюжки” можна перекладати залежно від контексту *der Power-Wahlkampf* або як *ефективна передвиборча боротьба*, або ж як *продуктивна (потужна, дієдатна)*, а *der Pole-Position-Politiker* як *провідний політик (політик, який має популярність серед виборців)*, або ж як *політик з цілковито протилежним поглядом*, наприклад: *...Aber sind so Wahlen zu gewinnen? Zurzeit sieht es nicht so aus. Auch wenn Haiders Berater bemüht einen Power-Wahlkampf inszenieren und ihn als Pole-Position-Politiker verkaufen wollen, die Wirklichkeit sieht anders aus...– ...Та хіба ж так можна перемогти на виборах? На сьогодні це має зовсім інший вигляд. І якщо навіть радник Хайдера намагається обставити це як ефективну виборчу боротьбу, а його самого виставити як політика з цілковито протилежним поглядом, то насправді це має зовсім інший вигляд...*

До вищевказаної моделі словотвору належать наступні новоутворення:

1) *die Recall-Kampagne* – *recall* (відкликати) + *die Kampagne* (кампанія, у значенні передвиборча): *Der republikanische Kongressabgeordnete Darrell Issa, der die Abwahlinitiative gegen den amtierenden Gouverneur Gray Davis ins Leben rief, zog seine Kandidatur am Donnerstag überraschend zurück. Er hatte die Recall-Kampagne mit über 1,7 Millionen Dollar aus der eigenen Tasche unterstützt.* – Депутат конгресу від республіканської партії Даррелл Ісса, який ініціював кампанію щодо необрання чинного губернатора Грея Девіса на новий строк, несподівано зняв у вівторок свою

кандидатуру. На підтримку цієї гучної передвиборчої кампанії він виклав із власної кишені понад 1,7 мільйона доларів. Отже, згідно з контекстом *die Recall-Kampagne* порочно буде перекласти, як гучна передвиборча кампанія;

2) *das Reggae-Bündnis – das Bündnis* (союз) + *Reggae* – (ім'я зменш. Реджі): *Die Möglichkeit einer so genannten "Jamaika-Koalition" aus Union, FDP und Grünen findet in Teilen von CDU und FDP Anklang. Während sich die Grünen-Spitze ziert, warnt Bayerns Innenminister Günther Beckstein vor dem Reggae-Bündnis.* – Можливість створення так званої «Ямайка-коаліції» із Союзу, ВПН і партії Зелених знаходить підтримку серед членів ХДС та ВПН. У той час, як верхівка Зелених вагається, міністр внутрішніх справ Баварії Гюнтер Бекштайн застерігає щодо Реджі-союзу. *Das Reggae-Bündnis* – Реджі-союз (назва союзу (коаліції) і тих, хто до нього входить);

3) *das Wahllokal-Hopping – das Wahllokal* (виборча дільниця) + англ. *Hopping* (стрибання, скакання, метушня). Значення іменника *das Wahllokal-Hopping* може бути таким: 1) плутанина з виборчими дільницями; 2) біганина по виборчих дільницях: *Eine Nummer muss er nicht ziehen. Dafür warten. Vor ihm wollen ein gutes Dutzend Wahlberechtigte ihre Stimme abgeben. Wahllokal-Hopping. Endlich an der Reihe, wird ihm beschieden, dass er in der Kindertagesstätte wohl falsch ist. Die nehmen nur bis Hausnummer 27. Er wohnt in der 28...– Нічого тут не відієш. Залишається чекати. Попереду нього більше десятка виборців, охочих віддати свої голоси. Плутанина із виборчими дільницями. Ось і черга підійшла, йому повідомляють, що він помилився. Голосування на дільниці в дитсадку закінчуються будинком № 27. Він же мешкає у 28-му;*

4) *der OSZE-Wahlbeobachter* – аббревіатура організації *OSZE – Organisation für Sicherheit und Zusammenarbeit in Europa* (ОБСЄ – Організація з питань безпеки та співробітництва в Європі) + *der Wahlbeobachter* (спостерігач на виборах): *Nach Ansicht der OSZE-Wahlbeobachter ist die Wahl wesentlich fairer abgelaufen als frühere Wahlrunden. "Ich bin glücklich, erklären zu können, dass die ukrainische Wahl den Standards der OSZE wesentlich näher gekommen ist", sagte der Chef der OSZE-Mission, Bruce George.* – За оцінкою спостерігачів від ОБСЄ вибори пройшли набагато прозоріше порівняно з попередніми виборчими турами. «Я з радістю можу констатувати, що вибори в Україні суттєво наблизилися до стандартів ОБСЄ», – заявив голова цієї місії Брюс Жорж.

Іменник *der Kandidator* утворено від іменника *der Kandidat* (кандидат) за допомогою суфікса – *or*. Іменник створений для гри слів: *Terminator – Kandidator – Gouvernator*, оскільки йдеться про вибори губернатора в Каліфорнії, одним із кандидатів на цю посаду був Арнольд Шварценегер. Переклад здійснено через транслітерацію: *In der Erhebung der "Los Angeles Times" sprachen sich 35 Prozent der wahrscheinlichen Wähler für den derzeitigen stellvertretenden Gouverneur aus, nur 22 Prozent votierten für einen neuen «Kandidator».* – За повідомленням газети «Лос Анжелес Таймс», 35 відсотків виборців вірогідно віддадуть свої голоси за виконуючого на цей час обов'язки губернатора, лише 22 відсотки за нового «кандидатора».

Отже, труднощі перекладу неологізмів полягають у наступному: при перекладі буває важко знайти відповідні слова в іншій мові, тому що, як зазначалося вище, соціокультурні та історичні умови життя народу, мовою якого здійснюється переклад, не потребували певних слів. Труднощі виникають у перекладача, якщо він не володіє англійською мовою, адже переважна більшість сучасних новоутворень як, наприклад, «слова-ланцюжки», містять англійські мовні одиниці. Із проаналізованих нами новоутворень 58% неологізмів перекладаються кальками, 26% – напівкальками, 12% – описово і 4% – способом транслітерації.

SUMMARY

The article touches upon the influence of political events on enriching German vocabulary. The aspects connected with the source of borrowings as well as meanings of neologisms and their translation into Ukrainian are also highlighted in the paper.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Б'ялик В.Д., Візник О.В. Абревіація як засіб утворення неологізмів // Актуальні проблеми романо-германської філології в Україні та Болонський процес: Матеріали Міжнарод. наук. конфер. (24–25 листопада 2004 р.). – Чернівці: Рута, 2004. – С. 21 – 23.
2. Слаба О.В. Англоамериканізми в лексико-семантичній системі сучасної німецької мови (на матеріалі галузевої лексики з економіки): Автореф. дис...канд. філол. наук: 10.02.04 / Київськ. нац. лінгв. ун-т. – К., 2003. – 19 с.
3. Савицкий И.П. Неологизмы второго порядка в современном немецком языке. – Калинин, 1984. – 325 с.
4. Зацний Ю.А. Неологизми англійської мови 80–90 років ХХ століття. – Запоріжжя: РА «Тандем-У», 1997. – 396 с.
5. Петренко А.Д. Новейшие иностранные заимствования в немецком языке Германии // Социофонетическая вариативность современного немецкого языка в Германии. – К.: Рідна мова, 1998. – 254 с.
6. Зацний Ю.А., Пахомова Т.О. Мова і суспільство: Збагачення словникового складу сучасної англійської мови. – Запоріжжя: ЗДУ, 2001. – 243 с.
7. Огуй О.Д. Лексикологія німецької мови. Lexikologie der deutschen Sprache: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів – Вінниця: Нова книга, 2003. – 416 с.
8. Вежибицкая А. Семантические универсалии и описание языков. – М.: Языки русской культуры, 1999. – 178 с.
9. Поведа Т.П. Переклад прагматичного значення неологізму // Актуальні проблеми романо-германської філології в Україні та Болонський процес: Матеріали Міжнарод. наук. конфер. (24–25 листопада 2004 р.). – Чернівці: Рута, 2004. – С. 235 –236.
10. Англо-український словник: У 2 т. / Склав М.І.Балла. – К.: Освіта, 1996. – Т. 2. – 712 с.

“ЄВГЕНІЙ ОНЕГІН” О. ПУШКІНА В ПЕРЕКЛАДАХ МАКСИМА РИЛЬСЬКОГО, ГРИГОРІЯ КОЧУРА: РЕЦЕПЦІЯ ТА РЕФЛЕКСІЯ ЗАСОБІВ ХУДОЖНЬОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ

А.П. Гризун

На великому фактичному матеріалі типологічно простежено наявність рецепції та рефлексії в роботах М.Рильського та Г.Кочура при перекладі українською мовою видатного твору російської та світової літератури роману у віршах О.Пушкіна “Євгеній Онегін”.

Метод аналізу порівняльний. Автор повідомлення спирається на останні здобутки національного перекладознавства.

Обидва зазначені переклади в такому аспекті розглядаються вперше.

Ця перекладознавча проблема, з одного боку, ніби не така вже й важка, оскільки, з відомих причин, мова оригіналу і перекладу зрозумілі практично всім, а з другого – особливо утруднена, оскільки спорідненість мов несе спокусу буквалізму, від якої страждає художність інтерпретації.

Йтиметься ж бо про роботу двох видатних майстрів, Максима Рильського і Григорія Кочура, які, незалежно один від одного, високохудожньо перекладали українською мовою роман у віршах О.Пушкіна “Євгеній Онегін”. Знаковий твір російської літератури Максим Рильський переклав повністю і його версія вже визнана за класичну; Григорій Кочур же переклав добру третину шедевру – складні суспільні обставини і драма власного життя, очевидно, перешкодили йому завершити цей великомасштабний проект.

Тим цікавіше, що робота обох перекладачів відбувалася практично одночасно: фрагменти своїх інтерпретацій і М.Рильський (1895-1964), і Г.Кочур (1908-1994) оприлюднили в пресі у другій половині 1936 - першій половині 1937 року. Таким чином, робота відбувалася хоч і одночасно, але незалежно: отже, питання про взаємовпливи, а тим більше плагіат, відпадає одразу. Молодший за М.Рильського на 13 років Г.Кочур своїм вчителем у перекладацькій царині однозначно вважав Миколу Зерова, а на М.Рильського дивився швидше як на рівноправного колегу, хоча й помітно старшого.